

УДК 332.1:330.322

САВЛУК Ольга, аспірант Луцького національного технічного
університету

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Надано оцінку інвестиційної привабливості регіонів України за власною методикою, яка базується на розрахунку інтегрального індексу, визначено рейтинги регіонів за рівнем інвестиційної привабливості, проведено аналіз основних тенденцій розвитку регіонів, досліджено динаміку зміни показників.

Ключові слова: інвестиційна привабливість регіону, методика оцінки інвестиційної привабливості регіону, інтегральний метод розрахунків, показники оцінки інвестиційної привабливості регіону, рейтинг регіону за рівнем інвестиційної привабливості.

Савлук О. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины. Дана оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины согласно собственной методике, которая базируется на расчете интегрального индекса, определены рейтинги регионов по уровню инвестиционной привлекательности, проанализированы основные тенденции развития регионов, исследована динамика изменения показателей.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность региона, методика оценки инвестиционной привлекательности региона, интегральный метод расчета, показатели оценки инвестиционной привлекательности региона, рейтинг региона по уровню инвестиционной привлекательности.

Постановка проблеми. В умовах становлення і розвитку української економіки важливе значення має залучення інвестицій до України, перехід до більш якісного управління інвестиційною діяльністю, побудова ефективної регіональної політики, спрямованої на забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості територій.

Для України роль інвестицій постійно зростає, оскільки вони є основою стабільного економічного розвитку, що дозволяє скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між нашою державою та розвиненими країнами світу, створити передумови для гідної співпраці з іноземними країнами. Якість життя населення та інші найважливіші характеристики розвитку сучасного суспільства теж залежать від темпів економічного зростання країни, тобто від інвестицій.

У зв'язку з необхідністю залучення фінансових ресурсів та їх обмеженістю актуальною на сьогодні постає проблема оцінки і підвищення інвестиційної привабливості регіонів як характеристики, що дає змогу інвестору сформулювати уявлення про стан об'єкта вкладання коштів, забезпечує надійність майбутніх інвестицій та впевненість в отриманні очікуваних результатів від їх використання.

Інвестиційна привабливість регіону – складна економічна категорія, на основі якої формується характеристика спроможності регіону залучати капітал. Для кількісного вираження результатів проведеного дослідження виникає потреба здійснення розрахунків та визначення рівня привабливості регіону для інвестора. І хоча у цій сфері існує чимало напрацювань, на сьогодні відсутня єдина дієва методика оцінки інвестиційної привабливості регіону. Тому здійснення досліджень у цьому напрямку набуває все більшої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням цієї проблематики займалися такі вчені, як: М. Бутко, О. Акименко, С. Зеленський [1, с. 30–37], І. Вахович [2], С. Герасименко, Л. Свистун-Золотаренко [3, с. 155–159], І. Заблодська [4, с. 67–72], О. Шаповалова [4, с. 67–72], С. Ішук, Т. Кулініч [5, с. 71–87], Л. Кирик [6, с. 59–65], Н. Коренева [7, с. 106–111], П. Матвієнко [8, с. 66–71], Л. Мармуль [9, с. 83–89], І. Туболець [10, с. 9–11], Т. Уманець [11, с. 133–145], Г. Харламова [12, с. 73] та ін.

Метою статті є оцінка інвестиційної привабливості регіонів України за розробленою методикою, визначення рейтингів регіонів за рівнем інвестиційної привабливості та характеристика основних тенденцій розвитку.

Результати дослідження. Існує багато методик оцінки інвестиційної привабливості регіону (далі – ІПР), проте єдиного підходу немає. Більшість авторів пропонують оцінювати ІПР рейтинговим методом або шляхом визначення інтегральних показників. У своїй методиці розрахунків П. Матвієнко за основу бере рейтингову оцінку [8, с. 67]. Вчені М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко також здійснюють розрахунок шляхом визначення інтегрального коефіцієнта для факторів, які визначаються кількісними показниками, а для тих, які не можна описати цифровими значеннями, пропонують проводити процедуру експертної оцінки з наступним визначенням рейтингів. Науковці вважають, що системний моніторинг інвестиційної привабливості регіонів України варто здійснювати на основі офіційної статистичної інформації, проте, підтримуючи думку, що поглиблене визначення рівня інвестиційної привабливості кожного окремо взятого регіону доцільно проводити шляхом експертних опитувань [1, с. 34–36]. При дослідженні ІПР С. Герасименко, Л. Свистун-Золотаренко [3, с. 155–159] також застосовують інтегральний метод розрахунків. Автори пропонують стандартизувати показники, за якими здійснюється оцінка.

Цікавою є методика І. Заблодської, О. Шаповалової [4, с. 69–71], які пропонують для оцінки ІПР застосовувати матричний метод. Автори будують матрицю галузевої спеціалізації регіонів на основі двох критеріїв: видів промислової діяльності та галузевої спеціалізації регіонів. За допомогою матриці та даних щодо обсягів інвестицій, вкладених у регіон, визначається поліструктурний показник, сутність якого полягає у врахуванні структури реальних інвестицій, здійснених у попередньому році, галузевої спеціалізації регіонів відповідно до

розрахованої матриці. Л. Кирик у своїй методиці пропонує проводити оцінку інвестиційної привабливості регіону за допомогою побудови одно-, та багатофакторних моделей. За основу розрахунків ІПР автор бере інвестиційну діяльність, зокрема, показник інвестицій в основний капітал [6, с. 59–65].

Пропонуємо оцінювати ІПР за допомогою розрахунку інтегрального індексу інвестиційної привабливості регіону. Для визначення рівнів ІПР України необхідно здійснити декілька кроків. На початковому етапі оцінки проведемо підрахунок показників розвитку за обраними напрямками: економічним розвитком, зовнішньоекономічною відкритістю, інноваційно-інвестиційною активністю, рівнем розвитку інфраструктури, соціальним розвитком, екологічним станом, геополітичними умовами. Розрахунок та аналіз показників за обраними групами по регіонах України дозволяє визначити стан регіону, виявити переваги та недоліки регіональної політики, сформулювати дії по усуненню слабких позицій розвитку.

На основі обраних груп необхідно визначити показники, за якими проводитиметься обчислення часткових індексів. За економічним напрямком такими даними слід обрати показники, наведені у *табл. 1*.

Таблиця 1

Показники оцінки економічного розвитку регіону

Показники	Розрахункова формула
Валовий регіональний продукт на душу населення, грн	$ВРП_N = ВРП^Ф / N$
Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу, грн	$Q_{р.п.} = Q_{р.п.} / N$
Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу, грн	$Q_{в.п.} = Q_{в.п.} / N$
Обсяг реалізованих послуг у розрахунку на одну особу, грн	$Q_{п.} = Q_{п.} / N$
Роздрібний товарооборот на душу населення, грн	$RT_N = Q_{п.т.н.} / N$
Кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення, од.	$Км.п. = Км.п.заг. / (N / 10000)$
Рівень зносу основних засобів, %	$Pз. = (\sum Z_{оз} / Воз.п.)100 \%$

де $ВРП^Ф$ – валовий регіональний продукт фактичного періоду, млн грн;

N – чисельність населення регіону, млн осіб;

$Q_{р.п.}$ – обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн;

$Q_{в.п.}$ – обсяг валової продукції сільського господарства, млн грн;

$Q_{п.}$ – обсяг реалізованих послуг, млн грн;

$Q_{п.т.н.}$ – виручка від продажу безпосередньо населенню споживчих товарів, млн грн;

$Км.п.заг.$ – кількість малих підприємств регіону;

$Q_{заг.р.п.п.}$ – загальний обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн;

$Воз.п.$ – вартість уведених у дію основних засобів, млн грн;

$\sum Z_{оз}$ – сума зносу основних засобів, млн грн.

Розрахунок наведених у *табл. 1* показників спрямовано на визначення загальних тенденцій розвитку економіки кожного регіону. За рівнем зміни таких даних можна визначити, наскільки ефективно функціонує регіон, реалізуються господарські процеси, здійснюється розвиток підприємницької діяльності.

У *табл. 2* наведено показники оцінки інвестиційної привабливості регіону за напрямком зовнішньоекономічної відкритості, що дають змогу охарактеризувати основні тенденції розвитку зовнішньої торгівлі регіону, розширення міжнародних зв'язків, динаміку зміни основних показників.

Таблиця 2

Показники оцінки зовнішньоекономічної відкритості регіону

Показники	Розрахункова формула
Експорт товарів та послуг у розрахунку на одну особу, дол. США	$Q_{e.N} = Q_e / N$
Імпорт товарів та послуг у розрахунку на одну особу, дол. США	$Q_{i.N} = Q_i / N$
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	$K_p = Q_e / Q_i$
Обсяг експорту до ВРП, %	$W_{e.y \text{ врп.}} = (Q_e / \text{ВРП}^{\Phi}) 100\%$
Обсяг імпорту до витрат населення, %	$W_{i.y \text{ вс.}} = (Q_i / \text{Вн.заг.}) 100\%$

де Q_e . – обсяг експорту товарів та послуг, млн грн;
 Q_i . – обсяг імпорту товарів та послуг, млн грн;
 Вн.заг. – витрати населення регіону, млн грн.

Характеристику рівня інноваційно-інвестиційної активності доцільно розраховувати за показниками, наведеними у *табл. 3*.

Таблиця 3

Показники оцінки інноваційно-інвестиційної активності регіону

Показники	Розрахункова формула
Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %	$W_{p.i.p.} = (Q_{p.i.p.} / Q_{\text{заг.p.p.p.}}) 100\%$
Частка підприємств, що займалися інноваціями, %	$W_{п.з.і.} = (K_{п.з.і.} / K_{п.заг.}) 100\%$
Частка промислових підприємств, що впроваджували інновації, %	$W_{п.в.і.} = (K_{п.п.в.і.} / K_{п.заг.}) 100\%$
Прямі іноземні інвестиції в економіку регіону на душу населення, дол. США	$Q_{п.і.і.N} = Q_{п.і.і.} / N$
Інвестиції в основний капітал на душу населення, грн	$Q_{і.о.к.N} = Q_{і.о.к.} / N$
Інвестиції в основний капітал у житлове будівництво на душу населення, грн	$I_{ж.б.N} = I_{ж.б.} / N$
Вартість введених у дію основних засобів на душу населення, грн	$V_{зо.в.N} = V_{зо.в.} / N$

де $Q_{p.i.p.}$ – обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн;

- Qзаг.р.п.п – загальний обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн;
 Кп.з.і. – кількість підприємств, що займалися інноваціями;
 Кп.заг. – загальна кількість підприємств;
 Кп.п.в.і. – кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації;
 Qп.і.і. – обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку регіону, млн дол. США;
 Qі.о.к. – обсяг інвестицій в основний капітал, млн грн;
 Іж.б. – обсяг інвестицій в основний капітал у житлове будівництво, млн грн;
 Вз.в. – вартість введених у дію основних засобів, млн грн;

Обчислення зазначених у *табл. 3* часткових індексів дає змогу визначити рівень розвитку інноваційної діяльності, відстежити динаміку створення інноваційних підприємств, проектів, розробок, а також проаналізувати інтенсивність інвестиційних потоків.

Визначення рівня інфраструктурного розвитку має важливе значення для формування та підвищення інвестиційної привабливості, що допомагає інвестору виявити рівень сервісу, якість надання послуг (*табл. 4*). Чим розвиненіша інфраструктура у регіоні, тим привабливішими будуть умови для ведення бізнесу.

Таблиця 4

Показники оцінки рівня розвитку інфраструктури регіону

Показники	Розрахункова формула / показник
Вантажооборот автомобільного транспорту, млн ткм	Воб.
Кількість об'єктів роздрібної торгівлі на 1000 км ² території	$\text{Ко.р.т.} = \text{Ко.р.т.заг.} / (\text{Sзаг.} / 1000)$
Кількість об'єктів ресторанного господарства на 1000 км ² території	$\text{Ко.р.г.} = \text{Ко.р.г.заг.} / (\text{Sзаг.} / 1000)$
Кількість готелів та інших місць для короткотермінового проживання на 1000 км ² території	$\text{Кг.} = \text{Кг.заг.} / (\text{Sзаг.} / 1000)$
Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям, км на 1000 км ² території	Лавт.
Щільність залізничних колій загального користування, км на 1000 км ² території	Лз.к.
Кількість суб'єктів ЄДРПОУ у фінансовій діяльності на 1000 км ² території	$\text{Кф.д.} = \text{Кф.д.заг.} / (\text{Sзаг.} / 1000)$

- де Ко.р.т.заг. – кількість об'єктів роздрібної торгівлі регіону, од.;
 Sзаг. – площа території області, км²;
 Ко.р.г.заг. – кількість об'єктів ресторанного господарства регіону, од.;
 Кг.заг. – кількість готелів та інших місць для короткотермінового проживання регіону;
 Кф.д.заг. – кількість суб'єктів ЄДРПОУ у фінансовій діяльності по регіону.

Соціальний розвиток слід оцінювати на основі характеристики трудових ресурсів, показників матеріального забезпечення та рівня правопорядку у регіоні (*табл. 5*).

Показники оцінки соціального розвитку регіону

Напрямок розвитку	Показники	Розрахункова формула / показник
Кадрове забезпечення	Рівень економічної активності населення, %	$Pea. = (Чеа. / Чз.) 100 \%$
	Рівень безробіття (МОП), %	РБ
	Коефіцієнт демографічного навантаження (кількість пенсіонерів на 1000 осіб населення)	$Кд.н. = Чп. / (Чзаг. / 1000)$
	Коефіцієнт народжуваності (на осіб 1000 наявного населення)	Кн.
	Коефіцієнт смертності (на 1000 осіб наявного населення)	Кс.
Матеріальне забезпечення населення	Середньомісячна заробітна плата, грн	$\overline{ЗПміс.}$
	Витрати населення на одну особу, грн	$Вн. = Вн.заг. / Чзаг.$
Рівень правопорядку в регіоні	Кількість зареєстрованих злочинів (на 10 тис. населення)	$Кз.зр. = Кз.зр.заг. / (Чзаг. / 10000)$
	Кількість засуджених за вироками судів, які набрали чинності (на 10000 осіб наявного населення)	$Кз. = Кз.заг. / (Чзаг. / 10000)$

де Чеа. – чисельність економічно активного населення регіону у віці 15–70 років, осіб;
 Чз. – загальна чисельність населення у віці 15–70 років, осіб;
 Чзаг. – загальна чисельність населення регіону, осіб;
 Чп. – чисельність пенсіонерів регіону, осіб;
 Вн.заг. – витрати населення регіону, млн грн;
 Кз.зр.заг. – кількість зареєстрованих злочинів по регіону;
 Кз.заг. – загальна кількість засуджених за вироками судів, які набрали чинності, осіб.

Розрахунок показників соціальної сфери дає можливість визначити забезпеченість регіону трудовими ресурсами, природний прирост населення, рівень якості життя та дохідності громадян, а також стан дотримання правопорядку у регіоні.

У табл. 6 наведено показники, що характеризують рівень екологічного стану регіону, відображають реальну ситуацію екологічного розвитку.

Таблиця 6

Показники оцінки екологічного стану регіону

Показники	Розрахункова формула / показник
Обсяг оборотної та послідовно (повторно) використаної води у розрахунку на одну особу, м ³	$Q_{в.об.N} = Q_{в.об.} / N$
Викиди шкідливих речовин в атмосферу у розрахунку на км ² , т	$Q_{ш.р.s} = Q_{ш.р.} / S_{заг.}$
Утворення відходів I-III класів небезпеки, т/км ²	V_{I-III}
Економія забору води за рахунок оборотного та послідовного водопостачання, частка оборотної води у загальному обсязі використаної, %	$W_{об.в.} = (Q_{об.в.} / Q_{з.в.}) 100 \%$
Наявність річок, загальна довжина, км на 1000 м ² території	$W_p = L_p / (S_{заг.} / 1000)$
Наявність водосховищ, корисний об'єм, млн м ³ на 1000 м ² території	$V_k = V_{k заг.} / (S_{заг.} / 1000)$
Площа земель сільськогосподарського призначення до загальної площі регіону, %	$W_{с/г} = (S_{с/г заг.} / S_{заг.}) 100 \%$
Площа лісів та лісовкриті площі до загальної площі регіону, %	$W_{л} = (S_{л заг.} / S_{заг.}) 100 \%$
Забір води із природних водних об'єктів для використання у розрахунку на одну особу, м ³	$Q_{з.в.N} = Q_{з.в.} / N$

- де $Q_{в.об.}$ – обсяг оборотної та послідовно (повторно) використаної води у регіоні, м³;
 $Q_{ш.р.}$ – обсяг викидів шкідливих речовин в атмосферу регіону, кг;
 $Q_{об.в.}$ – обсяг оборотної води регіону, м³;
 $Q_{з.в.}$ – загальний обсяг використаної води регіону, м³;
 L_p – загальна довжина річок регіону, км;
 $V_{k заг.}$ – наявність водосховищ, корисний об'єм, млн м³;
 $S_{с/г заг.}$ – площа земель сільськогосподарського призначення регіону, м²;
 $S_{л заг.}$ – площа лісів та лісовкриті площі регіону, м².

Показники геополітичних умов регіону (індекси наближення до кордону країни, столиці країни, морських портів) можна знайти за [2, с. 441].

Кожен фактор, що впливає на інвестиційну привабливість регіону, при підрахунках вимірюється *частковими показниками*: стимуляторами та дестимуляторами.

Наступним кроком здійснення оцінки інвестиційної привабливості є визначення максимальних (для показників-стимуляторів) і мінімальних (для показників-дестимуляторів) значень.

Показники-стимулятори:

$$K_{стим.i} = \frac{X_{ij}}{X_j \max}, \quad (1)$$

де $K_{стим.i}$ – коефіцієнт-стимулятор для i -го регіону;

X_{ij} – показник i -го регіону, що входить до j -ї групи показників;
 $X_{j \max}$ – максимальне значення по країні, що входить до j -ї групи показників.

Показники-дестимулятори:

$$K_{\text{дестим.}i} = \frac{X_{j \min}}{X_{ij}}, \quad (2)$$

де $K_{\text{дестим.}i}$ – коефіцієнт-дестимулятор для i -го регіону;
 $X_{j \min}$ – мінімальне значення по країні, що входить до j -ї групи показників.

На основі розрахованих часткових коефіцієнтів визначається середній показник j -ї групи, i -го регіону.

Груповий показник визначаємо за середньою арифметичною:

$$\overline{K_{gp.i}} = \frac{\sum K}{n}, \quad (3)$$

де $\overline{K_{gp.i}}$ – середній показник j -ї групи, i -го регіону;
 $\sum K$ – сума коефіцієнтів-стимуляторів і дестимуляторів по j -й групі i -го регіону;
 n – кількість показників j -ї групи.

Розрахунок середніх значень індексів відображає рівні розвитку регіонів за кожним з обраних напрямів та рейтинг кожного регіону з-поміж інших. За цими розрахунками можна сформулювати характеристику стану функціонування кожного регіону. Розрахунок середніх групових індексів дає можливість відстежити, які позиції регіону є слабкими і наскільки вони відрізняються від максимальних значень по регіонах України.

Далі слід розрахувати інтегральний індекс інвестиційної привабливості i -го регіону:

$$I = \sqrt[n]{K_1 \cdot K_2 \cdot K_3 \cdot \dots \cdot K_n}. \quad (4)$$

На основі отриманих результатів визначаємо рейтинги регіонів та відслідковуємо динаміку їх зміни протягом аналізованого періоду.

Розрахунки інтегрального індексу ІПР України за 2005–2010 рр. наведено у *табл. 7*.

Таблиця 7

Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості регіонів України за 2005–2010 рр.

Регіон	2005 р.		2007 р.		2009 р.		2010 р.	
	Інд	Рейтинг	Інд	Рейтинг	Інд	Рейтинг	Інд	Рейтинг
АР Крим	0.416496	5	0.385946	7	0.385933	6	0.38157	12
Вінницька	0.350796	17	0.403308	4	0.37248	12	0.392802	6
Волинська	0.332543	26	0.351619	16	0.324558	27	0.341745	26
Дніпропетровська	0.440931	3	0.414362	2	0.386466	5	0.405881	4
Донецька	0.445374	2	0.413259	3	0.441038	2	0.441148	2
Житомирська	0.369899	11	0.35861	13	0.337414	24	0.355339	21
Закарпатська	0.343418	20	0.331301	23	0.36603	16	0.360273	19
Запорізька	0.43396	4	0.399687	5	0.3884	4	0.38975	8
Івано-Франківська	0.352161	16	0.371227	9	0.382409	9	0.35903	20
Київська	0.36603	14	0.356442	14	0.382685	8	0.390862	7
Кіровоградська	0.396396	7	0.367425	11	0.364418	18	0.36872	16
Луганська	0.367661	12	0.371411	8	0.370846	13	0.388023	9
Львівська	0.359047	15	0.342473	18	0.335329	25	0.3425	25
Миколаївська	0.376124	9	0.329527	24	0.36989	14	0.383339	10
Одеська	0.415393	6	0.367078	12	0.381956	10	0.381217	13
Полтавська	0.390867	8	0.370081	10	0.382735	7	0.394994	5
Рівненська	0.323736	27	0.334804	20	0.356672	20	0.347836	24
Сумська	0.366474	13	0.321672	26	0.36046	19	0.361853	18
Тернопільська	0.339363	22	0.336272	19	0.347815	22	0.339131	27
Харківська	0.371204	10	0.354467	15	0.373775	11	0.380744	14
Херсонська	0.340922	21	0.326391	25	0.346453	23	0.362649	17
Хмельницька	0.335965	24	0.331591	22	0.330933	26	0.349786	22
Черкаська	0.336605	23	0.333039	21	0.365079	17	0.383304	11
Чернівецька	0.348906	18	0.394034	6	0.417075	3	0.414618	3
Чернігівська	0.335037	25	0.346151	17	0.35435	21	0.349774	23
м. Київ	0.569501	1	0.54882	1	0.548629	1	0.547474	1
м. Севастополь	0.344481	19	0.29523	27	0.368106	15	0.373538	15

Для оцінки інвестиційної привабливості регіонів України використано статистичні дані [13–24]. Проведена інтегральна оцінка показала, що найбільш інвестиційно привабливим регіоном України у 2005–2010 рр. є Київ – за більшістю показників розвитку лідер серед усіх регіонів України. Досить низькими у столиці були лише показники екологічного стану, тому для забезпечення лідируючих позицій та подальшого розвитку необхідно покращувати екологічну сферу, спрямовувати кошти на високотехнологічне обладнання, яке забезпечуватиме менший рівень забруднення навколишнього природного середовища, застосовувати ресурсозберігаючі технології для економії природно-ресурсного потенціалу.

За динамікою інвестиційної привабливості регіонів України за аналізований період можна виявити кілька цікавих тенденцій.

З 2005 по 2010 рр. інвестиційна привабливість Донецької, Дніпропетровської областей відчутно не змінилася і залишалась на високому рівні. Проте відбулося погіршення інвестиційних позицій Одеської області, яка втратила високі позиції у 2010 р. порівняно з попередніми роками. Рівень її інвестиційної привабливості знизився з 6-го місця у 2005 р. на 13 місце у 2010 р. Протягом 2005–2010 рр. рейтинг Одеської області знизився на 7 позицій.

За аналізований період значно погіршився стан інвестиційної привабливості Житомирської області, яка з 2005 по 2010 рр. втратила 10 позицій, перемістившись з 11 місця у 2005р. на 21 місце у 2010 р. Також знизилась інвестиційна привабливість Львівської області, яка перемістилась з 15 місця у 2005р. на 25 у 2010 р. в рейтингу регіонів. Знизився рівень розвитку Тернопільської області – 22 місце у 2005р. та останнє, тобто 27 у 2010 р. За аналізований період значно послабились позиції розвитку Кіровоградської області, яка за рівнем інвестиційної привабливості у 2010 р. опинилась на 16 місці порівняно з 7 місцем у 2005 р. Погіршився рівень інвестиційної привабливості також АР Крим, яка з 5 місця у 2005 р. опинилась на 12 у 2010 р.

Проведені розрахунки свідчать, що покращились інвестиційні позиції Івано-Франківської області, яка піднялась у загальному рейтингу регіонів на 7 позицій, з 16 місця у 2005 р. на 9 у 2007 та 2009 рр. Проте у 2010 р. ситуація значно погіршилась, що відобразилось у зниженні позицій області до 20 місця в рейтингу.

Підвищення інвестиційної привабливості порівняно з іншими регіонами України спостерігалось у м. Севастополь, яке у 2009–2010 рр. у рейтингу піднялось на 15 місце проти 27 у 2007 р. Протягом аналізованого періоду відбулося покращання рівня інвестиційної привабливості Київської області, яка з 14 місця у 2005–2007 рр. перемістилась на 8 у 2009–2010 рр.

Зміцніли також інвестиційні позиції Полтавської області, яка за аналізований період перемістилась з 8 місця на 5. Найбільше зростання показала Чернівецька область, яка з 18 місця у 2005 р. увійшла до трійки найбільш інвестиційно привабливих регіонів України у 2010 р. Значне покращання інвестиційних позицій спостерігається у Черкаській області, яка з 23 місця у 2005 р. перемістилась на 11 у 2010 р.

За розрахунковий період поліпшилися також показники інвестиційної привабливості Полтавської області, яка посіла 5 місце рейтингу у 2010 р. проти 8 у 2005 р.

Висновки. Узагальнення результатів проведеної оцінки інвестиційної привабливості регіонів України засвідчило найвищий її рівень у м. Києві. І хоча для нього притаманне значне техногенне навантаження, однак, через високий рівень розвитку всіх інших сфер господарювання, де він займає лідируючі позиції впродовж аналізованого періоду, його віднесено до регіонів з високим рівнем інвестиційної

привабливості. Також сильні позиції у створенні привабливих умов для інвестування останніми роками займають Донецька, Дніпропетровська, Чернівецька, Запорізька області та АР Крим, що свідчить про ефективність інвестиційної політики та реалізацію дієвих заходів з розвитку цих територій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутко М. Сучасна проблема оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. — 2005. — № 11. — С. 30–37.
2. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізм реалізації : монографія / І. М. Вахович. — Луцьк : Надстир'я, 2007. — 496 с.
3. Герасименко С. С. Статистична оцінка інвестиційної привабливості регіонів / С. С. Герасименко, Л. О. Свистун-Золотаренко // Актуальні проблеми економіки. — 2004. — № 12 (42). — С. 155–159.
4. Заблодська І. В. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону за допомогою поліструктурного показника / І. В. Заблодська, О. М. Шаповалова // Держава та регіони. — 2009. — № 4. — С. 67–72. — (Серія " Економіка та підприємництво").
5. Іщук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч // Регіональна економіка. — 2010. — № 3. — С. 71–78.
6. Кирик Л. В. Побудова однофакторних та багатофакторних моделей для дослідження інвестиційної привабливості регіону на прикладі Хмельницької області / Л. В. Кирик // Держава та регіони. — 2008. — № 1. — С. 59–65. — (Серія "Економіка та підприємництво").
7. Корнеєва Н. А. Методичні підходи до побудови комплексної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості на регіональному рівні / Н. А. Корнеєва // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 2. — С. 106–111.
8. Матвієнко П. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів / П. В. Матвієнко // Економіка та держава. — 2006. — № 12. — С. 66–71.
9. Мармуль Л. О. Нові методичні підходи до аналізу інвестиційної привабливості регіонів / Л. О. Мармуль, Т. А. Чернявська // Вісник економічної науки України. — 2005. — № 1. — С. 83–89.
10. Туболець І. І. Чинники формування інвестиційної привабливості регіону / І. І. Туболець // Інвестиції: практика та досвід. — 2008. — № 20. — С. 9–11.
11. Уманець Т. В. Оцінка інвестиційної привабливості регіону за допомогою інтегральних індексів / Т. В. Уманець // Економіка і прогнозування. — 2006. — № 4. — С. 133–145.
12. Харламова Г. О. Оцінювання привабливості об'єктів інвестування / Г. О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — № 9 (87). — С. 73–79.
13. Регіони України, 2009 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2009. — Ч. 1. — 368 с.

14. Регіони України, 2009 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2009. — Ч. 2. — 757 с.
15. Регіони України, 2010 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2010. — Ч. 1. — 367с.
16. Регіони України, 2010 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2010. — Ч. 2. — 804 с.
17. Регіони України, 2011 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2011. — Ч. 1. — 358 с.
18. Регіони України, 2011 рік: стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. С. Власенко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2011. — Ч. 2. — 783 с.
19. Статистичний щорічник України за 2007 рік: стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), П. П. Забродський (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2008. — 571 с.
20. Статистичний щорічник України, 2009 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. П. Павленко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2010. — 566 с.
21. Статистичний щорічник України за 2010 рік : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / О. Г. Осауленко (ред.), Н. П. Павленко (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2010. — 559 с.
22. Діяльність суб'єктів господарювання, 2009 рік : стат. зб. / І. М. Жук (ред.), М. С. Кузнєцова (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2010. — 447 с.
23. Діяльність суб'єктів господарювання, 2010 рік : стат. зб. / І. М. Жук (ред.), М. С. Кузнєцова (відпов. за вип.). — К. : Держкомстат, 2011. — 453 с.
24. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : стат. зб. / Держ. ком. статистики України / І. В. Калачова (відпов. за вип.). — К. : Інформ.-вид. центр Держстату України, 2011. — 282 с.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2012.

Savluk O. Evaluation of investment attractiveness of regions of Ukraine.

Background. *Today assessing and improving the investment attractiveness of regions is a pressing issue.*

Investment attractiveness of regions is characteristics that allow the investor to form a snapshot of the object investing, ensures the reliability of future investment and confidence in learning outcomes from their use.

Review of scientific sources. *Among scientists, there are many methods for assessing the investment attractiveness of the region (IAR), but no single approach. Most authors propose to assess the IAR look rating method or by determining the integral parameters. We propose to evaluate the IAR look by calculating the integral index of investment attractiveness of the region. Scientific definition of the above issues is important, and forms the objective of the research.*

Results of the research. *To determine the levels of IAR look Ukraine should take several steps. Initially, the evaluation will conduct the calculation of indices of selected areas: economic development, foreign economic openness, innovation and investment activity, infrastructure development, social development, environmental condition, geopolitical conditions.*

Each factor that has impact on the investment attractiveness of the region, in calculating the measured partial indicators: stimulants and destimulants. Therefore, their calculation determines the maximum (in figures stimulants) and minimum (in figures destimulants) values.

Mean values of indices reflecting the level of development of regions for each of the selected areas and ranking of each region among others have been calculated. From these calculations, we can form a characteristic state of operation of each region. Calculation of average group index makes it possible to track the position that the region is weak and how they differ from the maximum values of the regions of Ukraine.

Then the integral index of investment attractiveness of the region has been calculated. Based on the results ranks of regions have been obtained and the dynamics of change during the period has been monitored.

Conclusion. Summary results of the evaluation of investment attractiveness of regions of Ukraine showed its highest level in Kyiv. Also a strong position to create favorable conditions for investment in recent years occupied Donetsk, Dnipropetrovsk, Zhytomyr, Zaporizhia Oblast and Crimea, indicating a strengthening of the position of development of an effective investment policy and the implementation of effective measures of these areas.

Keywords: the investment attractiveness of the region, methods of evaluation the investment attractiveness of region, the integral method of calculation, the indicators evaluation of investment attractiveness of the region, region's rating by levels of investment attractiveness.

REFERENCES

1. Butko M. Suchasna problema ocinky investycijnoi' pryvablyvosti regionu / M. Butko, S. Zelens'kyj, O. Akymenko // *Ekonomika Ukrai'ny*. — 2005. — № 11. — S. 30–37.
2. Vahovych I. M. Finansova polityka stalogo rozvytku regionu: metodologija formuvannja ta mehanizm realizacii' : monografija / I. M. Vahovych. — Luc'k : Nadstyr'ja, 2007. — 496 s.
3. Gerasymenko S. S. Statystychna ocinka investycijnoi' pryvablyvosti regioniv / S. S. Gerasymenko, L. O. Svystun-Zolotareno // *Aktual'ni problemy ekonomiky*. — 2004. — № 12 (42). — S. 155–159.
4. Zablods'ka I. V. Ocinjuvannja investycijnoi' pryvablyvosti regionu za dopomogoju polistruktornogo pokaznyka / I. V. Zablods'ka, O. M. Shapovalova // *Derzhava ta regiony*. — 2009. — № 4. — S. 67–72. — (Serija "Ekonomika ta pidpryjemnyctvo").
5. Ishhuk S. O. Ocinjuvannja investycijnoi' pryvablyvosti regionu: metodychnyj aspekt / S. O. Ishhuk, T. V. Kulnich // *Regional'na ekonomika*. — 2010. — № 3. — S. 71–78.
6. Kyryk L. V. Pobudova odnofaktornyh ta bagatofaktornyh modelej dlja doslidzhennja investycijnoi' pryvablyvosti regionu na prykladi Hmel'nyc'koi' oblasti / L. V. Kyryk // *Derzhava ta regiony*. — 2008. — № 1. — S. 59–65. — (Serija "Ekonomika ta pidpryjemnyctvo").
7. Kornjejeva N. A. Metodychni pidhody do pobudovy kompleksnoi' integral'noi' ocinky investycijnoi' pryvablyvosti na regional'nomu rivni / N. A. Kornjejeva // *Aktual'ni problemy ekonomiky*. — 2007. — № 2. — S. 106–111.
8. Matvijenko P. V. Ocinka investycijnoi' pryvablyvosti regioniv / P. V. Matvijenko // *Ekonomika ta derzhava*. — 2006. — № 12. — S. 66–71.
9. Marmul' L. O. Novi metodychni pidhody do analizu investycijnoi' pryvablyvosti regioniv / L. O. Marmul', T. A. Chernjavs'ka // *Visnyk ekonomichnoi' nauky Ukrai'ny*. — 2005. — № 1. — S. 83–89.
10. Tubolec' I. I. Chynnyky formuvannja investycijnoi' pryvablyvosti regionu / I. I. Tubolec' // *Investycii: praktyka ta dosvid*. — 2008. — № 20. — S. 9–11.
11. Umanec' T. V. Ocinka investycijnoi' pryvablyvosti regionu za dopomogoju integral'nyh indeksiv / T. V. Umanec' // *Ekonomika i prognozuvannja*. — 2006. — № 4. — S. 133–145.

12. Harlamova G. O. Ocinjuvannja pryvablyvosti ob'ektiv investuvannja / O. G. Harlamova // Aktual'ni problemy ekonomiky. — 2008. — № 9 (87). — S. 73–79.
13. Regiony Ukrainy, 2009 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2009. — Ch. 1. — 368 s.
14. Regiony Ukrainy, 2009 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2009. — Ch. 2. — 757 s.
15. Regiony Ukrainy, 2010 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2010. — Ch. 1. — 367 s.
16. Regiony Ukrainy, 2010 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2010. — Ch. 2. — 804 s.
17. Regiony Ukrainy, 2011 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2011. — Ch. 1. — 358 s.
18. Regiony Ukrainy, 2011 rik: stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. S. Vlasenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2011. — Ch. 2. — 783 s.
19. Statystychnyj shhorichnyk Ukrainy za 2007 rik: stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), P. P. Zabrods'kyj (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2008. — 571 s.
20. Statystychnyj shhorichnyk Ukrainy, 2009 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. P. Pavlenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2010. — 566 s.
21. Statystychnyj shhorichnyk Ukrainy za 2010 rik : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / O. G. Osaulenko (red.), N. P. Pavlenko (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2010. — 559 s.
22. Dijal'nist' sub'ektiv gospodarjuvannja, 2009 rik : stat. zb. / I. M. Zhuk (red.), M. S. Kuznjecova (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2010. — 447 s.
23. Dijal'nist' sub'ektiv gospodarjuvannja, 2010 rik : stat. zb. / I. M. Zhuk (red.), M. S. Kuznjecova (vidpov. za vyp.). — K. : Derzhkomstat, 2011. — 453 s.
24. Naukova ta innovacijna dijal'nist' v Ukraini : stat. zb. / Derzh. kom. statystyky Ukrainy / I. V. Kalachova (vidpov. za vyp.). — K. : Inform.-vyd. centr Derzhstatu Ukrainy, 2011. — 282 s.